Notitie

Gemeente Amsterdam

Bosgroep Midden Nederland

Toelichting op de detaillering methodiek van de Natuurwaardenkaart

Aan:	Deelnemers aan het overleg 'Natuurwaardenkaart Amsterdamse Bos'
Van:	5.1.2,e & 5.1.2,e 5.1.2,e
Datum:	14-2-2023
Contactpersoon:	5.1.2,e

De gemeente Amsterdam heeft de wens om de huidige gemeentelijke natuurwaardenkaart verder te detailleren voor het Amsterdamse bos. De Natuurwaardenkaart moet als basis dienen voor het nemen van beslissingen over het te voeren beheer in het bos en het beoordelen van ruimtelijke ontwikkelingen.

Door gebruik te maken van bestaande informatie over de aanwezige natuurwaarden in het Amsterdamse Bos, is een analyse en waardering gemaakt van de verschillende locaties in het Amsterdamse Bos over de volgende onderwerpen:

- Biodiversiteit;
- Bosstructuur;
- Vervangbaarheid;
- Kwetsbaarheid.

Het resultaat is een set van deelkaarten die gezamenlijk de natuurwaardenkaart vormen. Deze deelkaarten kunnen los of gecombineerd worden bevraagd en geven inzicht in de natuurwaarde van het Amsterdamse Bos.

OPBOUW KAARTEN

Het eindresultaat van dit project wordt gevormd door een aantal kaartlagen. De basiskaart van de natuurwaardenkaart, zijn de is de SNL beheertypen. De SNL beheertypen zijn echter niet vlakdekkend voor het hele Amsterdamse Bos, De natuurwaarden worden daarom deels (m.n. aspecten bosstructuur en vervangbaarheid) enkel uitgevoerd voor de terreinen die als natuur begrensd zijn binnen de SNL aanvraag.

DEELKAART I: BIODIVERSITEIT

Om de biodiversiteit te beoordelen is gekeken naar het voorkomen van een selectie van dieren en planten uit de NDFF (Nationale Database Flora en Fauna):

1. Rodelijstsoorten;
2. Kwalificerende soorten vanuit de SNL regeling;
3. Doelsoorten van het Amsterdamse Bos.

De waarnemingen van deze soorten is voor het Amsterdamse Bos uit de NDFF gehaald en vervolgens op de volgende wijze bewerkt:

1. Er is per soort een ecotoop toegevoegd. Dit ecotoop is gebaseerd op de vaste verblijfplaats van de betreffende soort. De volgende ecotopen zijn onderscheiden voor het Amsterdamse Bos:
    - Droog grasland;
    - Vochtig grasland;
    - Heide (heidestruiken, eventueel afgewisseld met open zand);
    - Open zand;
    - Bebouwing;
    - Struweel;
    - Open water;
    - Loofbos / gemengd bos;
    - Naaldbos;
    - Moeras (veen- en rietlanden).
2. Er is een indicatiewaarde toegevoegd aan de soort. De indicatiewaarde (0, 1 of 2) is afhankelijk van de volgende factoren:
    - Hoe mobiel is de soort? (hoe minder mobiel een soort is, des te hoger de waarde);
    - Hoe veel voorkomend is de soort in het Amsterdamse Bos, dan wel de directe omgeving van het Amsterdamse Bos (hoe minder vaak een soort voorkomt, hoe hoger de waarde);
    - Hoe kritisch is de soort op de kwaliteit van zijn biotoop? (hoe veeleisender de soort, hoe hoger de waarde).
3. Er is een stippenkaart met de voorkomende soorten gemaakt. Hoe groter de stip, hoe hoger de indicatiewaarde en hoe hoger de biodiversiteit op deze locatie. Een soort met een hoge indicatiewaarde staat over het algemeen garant voor een goed ontwikkeld biotoop waar ook vele andere (minder kritische) soorten van profiteren.
4. Ten slotte zijn waarnemingen geclusterd op dichtheid. Zo ontstaan zogenaamde 'biodiversiteitshotspots'. Op deze locatie is de dichtheid aan soorten dus aanzienlijk hoger dan op andere locaties.

Wanneer er geen stippen of hotspots op een locatie aanwezig zijn, wil dit niet zeggen dat er op deze locaties geen soorten aanwezig zijn. Er is gerekend met een selectie van soorten die kritisch, zeldzaam zijn omdat aanwezigheid van deze soorten meer zegt over de kwaliteit van het biotoop waarin ze zich bevinden.

Gebruikte data over vogels

De gegevens van de soortgroep 'vogels' is gefilterd op bron. Dit wil zeggen dat waarnemingen uit de NDFF met als bron 'Telmee' of 'Waarneming.nl' niet mee worden genomen. Waarnemingen uit deze bronnen zorgen voor een overschot aan

vogelwaarnemingen met een lage indicatiewaarde, waardoor er een verstoord beeld ontstaat ten gunste van de soortgroep 'vogels'.
Andere niet-vogel soorten met een hogere indicatiewaarde worden door deze selectie beter belicht en geven hiermee een betere indicatie van de biodiversiteit en indirect van de kwaliteit van het biotoop.

DEELKAART II: BOSSTRUCUUR

De structuur van het bos zegt iets over de gevarieerdheid van het bos en dus iets over de natuurkwaliteit van het bos. Een bos met veel verschillende soorten, veel leeftijdsgroepen, een hoog aandeel dood hout en een goed ontwikkelde struiklaag biedt onderdak aan meer soorten dan een gelijkjarig en gelijksoortig bos. Daarnaast zijn gevarieerde bossen beter bestand tegen ziekten, plagen en verandering van het klimaat.

De bossen binnen het Amsterdamse Bos zijn in twee categorieën te verdelen: natuurbos (gemonitord volgens de SNL bosstructuurmonitoringen door de Bosgroep Midden Nederland) en het parkbos (gemonitord volgens de Woodstock methode door Silve).

Bij de SNL bosstructuurmonitoringen worden deellocaties in het bos op de volgende kwalificerende structuurelementen beoordeeld:

- Gemengdheid van het bos op de deellocatie;
- Aandeel inheemse soorten in het bos op de deellocatie;
- Aandeel struweel en open plekken in het bos op de deellocatie;
- Gelaagdheid in de boomfase in het bos op de deellocatie;
- Aandeel dikke levende bomen in het bos op de deellocatie;
- Aandeel dikke dode bomen in het bos op de deellocatie.

Bij de Woodstock methode worden deellocaties in het bos op de volgende onderdelen beoordeeld:

- Soortensamenstelling;
- Grondvlak per ha;
- Aandeel gemengd bos;
- Aandeel bos met voldoende recente verjonging;
- Aandeel bos met dikke bomen;
- Aandeel bos in de boomfase;
- Dichtheid van het kronendak;
- Aandeel bos met struiklaag;
- Staande houtvoorraad in m3 per ha;
- Bijgroei in m3 per ha per jaar;
- Voorraadaandeel dikke bomen;
- Voorraad staand dood hout in m3 per ha;
- Voorraad liggend dood hout in m3 per ha.

De beide methodes hebben overlap in de wijze van monitoring. Om een eenduidig beeld van het Amsterdamse Bos te verkrijgen, is gekozen om het volledige Amsterdamse Bos volgens de SNL methode te beoordelen.

De data van de locaties die middels de Woodstock methode door Silve zijn gemonitord, is door de Bosgroep vertaald om aan te sluiten op de data van de SNL bosstructuurmonitoring.

Vervolgens is per deellocatie een kwaliteitswaardering gegeven aan het bos, volgens de SNL richtlijn voor 'Monitoring en natuurkwaliteit'. Er is uitgegaan van de kwalificerende structuurelementen die horen bij SNL beheertypes 'N14.03 Haagbeuken- en essenbos' en 'N16.04 Vochtig bos met productie' gezien dit de SNL beheertypes zijn die voor het natuurbos en het parkbos van het Amsterdamse Bos gelden.
Per deellocatie kunnen er 1 of meerdere punten worden behaald afhankelijk van de status van de verschillende kwalificerende structuurelementen, met een maximaal totaal van 9 punten.

Per deellocatie kan een eindscore worden gegeven die wordt weergeven met een score van

- 'hoog': een totaalscore van 7 of meer punten;
- 'midden': een totaalscore van minimaal 4 punten;
- 'laag': een totaalscore van minder dan 4 punten.

DEELKAART III: VERVANGBAARHEID

Vervangbaarheid van (delen van) het Amsterdamse Bos zegt iets over de complexiteit van de aanwezige biotopen.
Bij het bepalen van de vervangbaarheid is uitgegaan van het volgende scenario:
"Stel dat een bepaald biotoop van het Amsterdamse Bos zou verdwijnen en opnieuw zou moeten worden 'gemaakt', hoe lang en ingewikkeld is dit proces?
Wanneer een biotoop zich moeilijk laat ontwikkelen of er lang over doet om op hetzelfde kwaliteitsniveau uit te komen zoals dit nu aanwezig is, is de vervangbaarheid laag.
Is een biotoop makkelijk opnieuw te realiseren vanuit een kale bodem, dan is de vervangbaarheid hoog.

Op basis van de SNL beheertypenkaart is een score gegeven aan de vervangbaarheid van de aanwezige biotopen van het Amsterdamse Bos.
Er wordt een onderscheid gemaakt in de volgende beheertypen en bijbehorende vervangbaarheidsscore:

SNL beheertype	Vervangbaarheidsscore
N04.02 Zoete plas	1
N05.01 Gemaaid rietland	1
N05.02 Moeras	3
N06.01 Veenmosrietland & moerasheide	3
N10.01 Nat schraalland	2
N12.02 Kruiden- & faunarijk grasland	1
N14.02 Hoog- & laagveenbos	3
N14.03 Haagbeuken- & essenbos	3
N16.04 Vochtig bos met productie	3
N17.01 Vochtig hakhout en middenbos	2

Grazige vegetatie, speelweides en gazon	0

De vervangbaarheidsscores zijn als volgt:

- 0: 1 jaar is nodig voor herontwikkeling (zeer snel te vervangen);
- 1: 2-10 jaar is nodig voor herontwikkeling (snel te vervangen);
- 2: 10-50 jaar is nodig voor herontwikkeling (matig snel te vervangen);
- 3: 50 of meer jaar is nodig voor herontwikkeling (langzaam te vervangen).

DEELKAART IV: KWETSBAARHEID

De kwetsbaarheid van een deellocatie wordt beoordeeld door de waardering afkomstig uit de deelkaarten 'biodiversiteit' en 'vervangbaarheid' met elkaar te combineren.

Deze kaart geeft aan op welke locaties die moeilijk te vervangen zijn (vanwege bijvoorbeeld de complexe biotopen die aanwezig zijn) er (vaak kritische en zeldzame) planten- of diersoorten voorkomen.

Bijvoorbeeld: een deellocatie met een hoge vervangingswaardering en een hoge biodiversiteitsscore heeft een hoge kwetsbaarheidsscore.
Een deellocatie die een lage vervangingswaarde heeft en een lage biodiversiteitsscore heeft zal gemiddeld lager scoren.